

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจสอบสวนของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. 2565¹

ปิณฑช ชูบางป่อ²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจสอบสวนของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีหลักการและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับอำนาจสอบสวนของพนักงานอัยการในการสอบสวนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565 พบว่า ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT : Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment) และร่วมลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ (CED : International Convention for the Protection of all Persons from Enforced Disappearance) และอยู่ในระหว่างดำเนินการเพื่อให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคี ส่งผลให้ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องอนุวัติกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าวที่ตนเข้าเป็นภาคี ดังนั้นประเทศไทยจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ขึ้น³ เพื่อคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหายที่เกิดจากการกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันปราบปราม และเยียวยาผู้เสียหายจากการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ⁴

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจสอบสวนของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ สุเมธ จานประดับ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิล สิริพิฑูร และ ดร.พิรพงศ์ จงไพศาลสกุล

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ปกป้อง ศรีสนิท, มื่ออะไรในกฎหมาย : กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย [Online], Available URL: <https://www.the101.world/prevention-and-suppression-of-torture-and-enforced-disappearance-act/>, 2566 (มกราคม, 16).

⁴ AMNESTY INTERNATIONAL THAILAND, ประเทศไทย: กฎหมายว่าด้วยการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหายเป็นก้าวที่สำคัญสู่การสร้างวัฒนธรรมแต่การบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบนับว่าเป็นเรื่องจำเป็น [Online], Available URL: <https://www.amnesty.or.th>, 2566 (กุมภาพันธ์, 22).

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ก็ถือเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับได้ไม่นาน ประกอบกับพระราชบัญญัตินี้ได้มีการกำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนคดีความผิดที่เกิดขึ้นแตกต่างจากหน่วยงานที่มีอำนาจทำการสอบสวนคดีอาญาโดยทั่วไปของประเทศไทย และจากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจสอบสวนของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรก คือ ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานอัยการทำการสอบสวน ตามความที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 31 วรรคหนึ่ง เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวนี้กำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนมีหลายหน่วยงานซึ่งขัดกับหลักอำนาจสอบสวนเป็นอำนาจเดียว ที่ศาสตราจารย์ คณิต ฒ นคร ได้กล่าวเอาไว้ว่า การสอบสวนคดีอาญานั้นเป็นการกระทำที่กระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคล หากมีการแบ่งแยกบุคคลที่มีอำนาจสอบสวนออกเป็นหลายส่วนอาจกระทบต่อหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ว่า บุคคลจะไม่เดือดร้อนหลายครั้งในเรื่องเดียวกัน และความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวล้วนเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมักจะเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมากกว่าที่จะเกิดจากการกระทำของพนักงานอัยการ เนื่องจากคดีอาญาโดยทั่วไปบุคคลดังที่กล่าวมานั้นมักจะเป็นผู้ที่ดำเนินการสอบสวนหรือควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดี จึงอาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ซึ่งแตกต่างจากพนักงานอัยการเนื่องจากคดีอาญาโดยทั่วไปของประเทศไทยนั้นพนักงานอัยการจะมีอำนาจดำเนินการฟ้องร้องคดี โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนสรุปสำนวนและทำความเห็นส่งมายังพนักงานอัยการ¹ ส่งผลให้สำหรับคดีอาญาโดยทั่วไปพนักงานอัยการไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการสอบสวนหรือควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดี จึงมีความเป็นไปได้น้อยกว่าพนักงานสอบสวนหน่วยงานอื่นที่จะเป็นผู้กระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

อีกทั้ง มาตรา 31 วรรคสาม ได้กำหนดไว้ว่า ในกรณีอื่นที่ไม่ใช่พนักงานอัยการทำการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบนั้นแจ้งเหตุแห่งคดีให้พนักงานอัยการทราบเพื่อเข้าตรวจสอบหรือกำกับการสอบสวนทันที ซึ่งการกำหนดเช่นนี้อาจก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการสอบสวน และเมื่อพิจารณาองค์กรที่มีอำนาจสอบสวนคดีทรมานของสาธารณรัฐฝรั่งเศสพบว่า แม้สาธารณรัฐฝรั่งเศสจะมีการแบ่งองค์กรที่มีอำนาจสอบสวนออกเป็นหลายองค์กรเช่นเดียวกันกับของประเทศไทยก็ตาม แต่การดำเนินการสอบสวนคดีทรมานของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น โดยหลักแล้วจะเป็นอำนาจของพนักงานอัยการ

¹ นพดล พลกุล, อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2560), หน้า 26.

เพียงแต่ในบางกรณีพนักงานอัยการอาจมอบหมายให้ตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวนแทนก็ได้⁶ ซึ่งการกำหนดดังกล่าวนั้นน่าจะเป็นผลดีกว่าการกำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนนั้นมีหลายหน่วยงานดังเช่นที่มาตรา 31 ของไทยกำหนดไว้ เนื่องจากการกำหนดดังกล่าวนั้น อาจก่อให้เกิดความสับสนขึ้นได้ในกรณีที่ผู้เสียหายไปร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนมากกว่า 1 องค์กร และอาจเป็นเหตุให้คดีเดียวกันมีพนักงานสอบสวนมากกว่า 1 หน่วยงาน การดำเนินงานอาจจะซับซ้อน ซึ่งไม่ได้ก่อให้เกิดผลดีกับการสอบสวนแต่อย่างใด

ประการที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการสอบสวนคดี เนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดถึงขอบระยะเวลาในการสอบสวน และไม่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการควบคุมและลงโทษพนักงานสอบสวนในกรณีที่การสอบสวนเป็นไปอย่างล่าช้า ซึ่งการสอบสวนที่ล่าช้าอาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาหลายประการ เช่น พยานหลักฐานในคดีอาจถูกทำลายหรือสูญหาย ความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลอาจลดลง หรืออาจส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีหรือประชาชนโดยทั่วไปเกิดความไม่ไว้วางใจในกระบวนการยุติธรรม ประกอบกับหากการสอบสวนดำเนินไปด้วยความล่าช้าย่อมขัดกับบทบัญญัติข้อ 12 ของอนุสัญญา CAT ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีนั้นได้วางหลักในเรื่องการสอบสวนเอาไว้ว่า รัฐบาลต้องประกันว่าเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของตนนั้นต้องดำเนินการสอบสวนโดยพลัน⁷

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 2588 ง (2) พบว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้มีการปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม โดยกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจน ดังนั้น การที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการสอบสวนจึงขัดกับบทบัญญัติดังกล่าวของรัฐธรรมนูญ ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงการสอบสวนคดีอาญาโดยทั่วไปของไทย พบว่า โดยหลักแล้วผู้ที่มีอำนาจสอบสวน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสอบสวน จึงได้มีการออกคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 419/2556 เรื่อง การอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา โดยได้มีการกำหนดมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการสอบสวนคดีอาญาเอาไว้ในบทที่ 4 ของคำสั่งดังกล่าว เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและเป็นธรรมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีและตัวเจ้าหน้าที่ผู้ทำการสอบสวน กล่าวคือ การกำหนดระยะเวลาการสอบสวนตามคำสั่งดังกล่าวย่อมส่งผลให้พนักงานสอบสวนเกิดความกระตือรือร้นในการดำเนินการเพื่อให้ทันกรอบระยะเวลาที่คำสั่งดังกล่าวกำหนด และหากการสอบสวนเสร็จสิ้นตรงตามที่กำหนดระยะเวลาไว้

⁶ธนกฤต วรธนัชชากุล, บทบาทอัยการฝรั่งเศส ต้นแบบอัยการโลก [Online], Available URL:

https://www.maticchon.co.th/news-monitor/news_2496349,2563 (ธันวาคม, 24).

⁷สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย, สารสำคัญ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี [Online], Available URL: <http://www.rsat.info>, 2564 (กันยายน).

ย่อมส่งผลให้สามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่สำคัญก่อนที่จะสูญหายหรือถูกทำลาย ผู้เสียหายในคดีได้รับความยุติธรรมเร็วขึ้น ลดความวิตกกังวลจากการรอผลการสอบสวน และช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจของประชาชนในระบบยุติธรรม เป็นต้น

ประการที่สาม คือ ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจสอบสวนคดีที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เนื่องจากโดยทั่วไปคดีที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การแสวงหา รวบรวม และดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีนั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือพนักงานสอบสวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมอบหมาย⁸ แต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกลสูญหาย พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกมาใช้บังคับในภายหลังกลับกำหนดให้ กรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติเป็นเจ้าพนักงานของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้พนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ดำเนินคดีต่อไปและแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทราบ⁹ โดยการกำหนดหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่คดี เนื่องจากพนักงานสอบสวนที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพนักงานอัยการ บุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นบุคคลที่อาจเป็นผู้กระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวกับการทุจริตทั้งสิ้น หากมองในแง่ของความเป็นธรรมในคดีแล้วคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติน่าจะดำเนินคดีได้อย่างเป็นธรรมมากกว่าเนื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้นเป็นคณะบุคคลที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาและมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ¹⁰ ย่อมมีความรู้ความเชี่ยวชาญและความชำนาญในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตได้ดีกว่าพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกลสูญหาย พ.ศ. 2565 แม้พนักงานอัยการซึ่งเป็นหนึ่งในพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะมีดุลพินิจในการดำเนินคดีที่เป็นอิสระปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำโดยบุคคลอื่น แต่พนักงานอัยการก็ไม่ได้มีความชำนาญในคดีที่เกี่ยวกับการทุจริตเท่ากับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ถูกตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะในการดำเนินการเกี่ยวกับคดีดังกล่าว

⁸พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 61

⁹พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 31 บรรทัดท้าย

¹⁰สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, *ประวัติและความเป็นมา* [Online],

ดังนั้น เพื่อให้อำนาจสอบสวนของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคสสุหาย พ.ศ. 2565 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสม เกิดความเป็นธรรมแก่คดีมากที่สุด ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานอัยการทำการสอบสวน ผู้ศึกษาเห็นว่าการกำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีหลายหน่วยงานนั้น ขัดกับหลักการสอบสวนเป็นอำนาจเดียวที่ศาสตราจารย์ คณิต ฅ นคร ได้กล่าวเอาไว้ ประกอบกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนดให้ในกรณีที่หน่วยงานอื่นนอกจากพนักงานอัยการเป็นพนักงานสอบสวน ให้หน่วยงานเหล่านั้นแจ้งเหตุแห่งคดีให้พนักงานอัยการทราบเพื่อเข้าตรวจสอบหรือกำกับการสอบสวนทันที ซึ่งการกำหนดตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้น่าจะก่อให้เกิดความล่าช้าหรือไม่เป็นธรรมแก่คดี จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

เดิม มาตรา 31 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นนอกจากพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ให้พนักงานฝ่ายปกครองชั้นผู้ใหญ่ พนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และพนักงานอัยการ เป็นพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนและรับผิดชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และดำเนินคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกัน”

ข้อเสนอแนะให้แก้ไขเป็น มาตรา 31 วรรคแรก กำหนดว่า “ความผิดที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้อัยการสูงสุดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ซึ่งอัยการสูงสุดอาจมอบหมายให้พนักงานฝ่ายปกครองชั้นผู้ใหญ่ พนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษคนใดเป็นพนักงานสอบสวนแทนก็ได้ หรือจะมอบหมายให้พนักงานอัยการทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนดังกล่าวก็ได้”

เดิม มาตรา 31 วรรคสาม กำหนดว่า “กรณีการสอบสวนโดยหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่พนักงานอัยการ ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แจ้งเหตุแห่งคดีให้พนักงานอัยการทราบเพื่อเข้าตรวจสอบหรือกำกับการสอบสวนทันที”

ข้อเสนอแนะให้แก้ไขเป็น มาตรา 31 วรรคสาม กำหนดว่า “ในกรณีที่พนักงานอัยการทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนหน่วยงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุด ให้พนักงานสอบสวนหน่วยงานดังกล่าวปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน”

2. ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการสอบสวนคดีความผิด ผู้ศึกษาเห็นว่า เมื่อการสอบสวนเป็นขั้นตอนที่สำคัญสำหรับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่พนักงานสอบสวนจะดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งหากการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นในคดีนั้นมีความล่าช้า อาจส่งผลให้พยานหลักฐานที่สำคัญอาจเสียไป ถูกทำลาย หรือมีความน่าเชื่อถือ

ที่ลดลง แต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องดังกล่าว จึงสมควรเพิ่มเติม ดังนี้

เพิ่ม มาตรา 31/1 โดยกำหนดขอบระยะเวลาในการดำเนินการสอบสวนและกำหนดบทลงโทษในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการสอบสวนได้ภายในกำหนดระยะเวลาโดยไม่มีเหตุอันสมควร

วรรคแรก “กรณีที่พนักงานอัยการเป็นพนักงานสอบสวนหรือในกรณีที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้หน่วยงานอื่นเป็นพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนดังกล่าว รายงานความคืบหน้าคดีแก่ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ทุกระยะเวลา 3 เดือน จนกว่าการสอบสวนจะเสร็จสิ้น และหากไม่สามารถทำการสอบสวนได้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 10 ปี ให้พนักงานสอบสวนทำบันทึกชี้แจงตามลำดับชั้นถึงอัยการสูงสุด เพื่อแจ้งเหตุที่ไม่สามารถทำการสอบสวนได้ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ”

วรรคสอง “กรณีที่อัยการสูงสุดมอบหมายพนักงานสอบสวนหน่วยงานอื่นร่วมสอบสวนกับพนักงานอัยการ การรายงานความคืบหน้าคดีตามวรรคหนึ่งให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ แต่อย่างไรก็ดี หากพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดไม่สามารถทำการสอบสวนได้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 10 ปี ให้พนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบหมายและพนักงานอัยการร่วมทำบันทึกชี้แจงถึงอัยการสูงสุด เพื่อแจ้งเหตุที่ไม่สามารถทำการสอบสวนได้ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ”

3. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจสอบสวนคดีที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เนื่องจากคดีที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีตำแหน่งระดับสูง หากให้พนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. 2565 เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบน่าจะไม่เป็นผลดีต่อคดีเท่าที่ควร จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

เดิม มาตรา 31 วรรคท้าย กำหนดว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้ และแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ”

ขอเสนอแนะให้แก้ไขเป็น มาตรา 31 วรรคท้าย กำหนดว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้พนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มีอำนาจและหน้าที่เพียงแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น แล้วรายงานไปยังอัยการสูงสุดเพื่อส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พิจารณา ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่พนักงานสอบสวนได้รับเรื่องไว้พิจารณา”

เอกสารอ้างอิง

- ชนกฤต วรรณัชชากุล. บทบาทอัยการฝรั่งเศส ดันแบบอัยการโลก [Online]. Available URL: https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2496349, 2563 (ธันวาคม, 24).
- นพดล พลกุล. อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2560.
- ปกป้อง ศรีสนิท. มีอะไรในกฎหมาย : กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคตสุญหาย [Online]. Available URL: <https://www.the101.world/prevention-and-suppression-of-torture-and-enforced-disappearance-act/>, 2566 (มกราคม, 16).
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 61
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคตสุญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 31
- วรรคท้าย
- สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย. สารสำคัญ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี [Online]. Available URL: <http://www.rsat.info>, 2564 (กันยายน).
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, ประวัติและความเป็นมา [Online]. Available URL: <https://www.nacc.go.th/categorydetail/2019112416310492/20191124163234?>, 2562 (พฤศจิกายน, 11).
- AMNESTY INTERNATIONAL THAILAND. ประเทศไทย: กฎหมายว่าด้วยการทรมานและการกระทำให้นुकคตสุญหายเป็นก้าวที่สำคัญสู่การสร้างวัฒนธรรม แต่การบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบนับว่าเป็นเรื่องจำเป็น [Online]. Available URL: <https://www.amnesty.or.th>, 2566 (กุมภาพันธ์, 22).